

פנינים יקרים

מתורת רבותינו הקדושים מביאלא

- ליקוטי אמרים ככתבם וכלשונם מספרי רבותינו הקדושים •

פרשת נצבים וילך

• אדון עדות •

אתה נצבים היום כולכם לפני ד' אלוקיכם
ראשיכם שבטיכם וקניכם ושוטריכם כל
איש ישראל. (כט ט)

בפרשת דברים, בפסוק 'ותקרבון אלי
כולכם', פירש רש"י כולכם
בערבוביא, ע"ש. ולפי זה יקשה כאן,
שתחלה אומר 'אתם נצבים היום כולכם',
דמשמע גם כן בערבוביא. ואיך אומר אחר
כך 'ראשיכם שבטיכם וקניכם' כל אחד בפני
עצמו לפי סדר מעלתו, כפירש"י החשוב
חשוב קודם.

ונראה על פי שכבר אמרנו כמה פעמים,
שמלת 'היום' האמור בפסוק כאן
רומז לראש השנה שבו הקדוש ברוך הוא
מפקד את היל צבאו, ועל יום זה נאמר
'היוצר יחד לכם המבין אל כל מעשיהם',
כמאמר המשנה.

והנה הדרך הוא שכאשר יודעים אנשי
הצבא שהמלך יבוא לפקדם,
מתאספים כולם אל שדה המערכה, והן
הטובים והן הגרועים כולם יחד יעמדו הכן
אל המפקד באין הבדל. אולם המלך כבואו
לפקדם ולבחנם, בוחן תחלה את הגדודים
הראשים היותר טובים, וכאשר ימצא אותם
כראוי, נעשה שבע רצון, ופטר את השאר
מן הבחינה.

כן בראש השנה יום הדין, צריכים כולם
להכין עצמם אל המשפט בתשובה
ומעשים טובים, כקמץ כגדול כל אחד לפי
בחינתו עד מקום שידו מגעת. ועל זה נאמר
'אתם נצבים היום כולכם לפני ד' אלוקיכם'
שכולם יעמדו הכן לפני כסא משפטו באין
הבדל.

אולם אחר כך בעת המשפט, או 'ראשיכם
שבטיכם וקניכם ושוטריכם', הקדוש
ברוך הוא לוקח אל הבחינה רק הראשים של
כל עדה ועדה, החשוב חשוב קודם. וכאשר
ימצא אותם צדיקים ויצאו זכאין, אז 'כל איש
ישראל', יוצאין עמהם כל ישראל התלויים
בהם, ואינם נשפטים עוד בפני עצמם, יען
שהם מחוברין אל הראשים שכבר נטהרו,
וקיימא לן 'כל המחובר לטהור, טהור', והבן.
עמי שפז

• חלקת יהושע •

אתה נצבים היום כולכם לפני ד' אלוקיכם.
(כט ט)

דהנה אמרו צדיקים, **ששבת לפני ראש
השנה, נקרא 'שבת הגבור',** כמו
קודם פסח שבת הגדול. על שם 'אבות ד אן
'איזהו גבור הכובש את יצרו'.

נראה לפרש, דאיתא **בעבודת ישראל**
ואבות שם, איזהו גבור הכובשו
לגמרי, שכובש כל התאוות תחת הקדושה.

בתחילת התשובה כי מתחלת עם יראה, אבל הקב"ה נותן אה"כ לאדם אהבה ושמחה שיהיה וגילו ברעדה. וזה פירוש "ושב ה' אלהיך את שבותך" – התשובה שלך יהפוך השי"ת שיהיה באהבה ושמחה. וזהו "ורחמך ושב וקבצך מכל העמים" – ועל ידי זה נזכה במהרה לקיבוץ גלויות. ודו"ק". עכל"ק.

ואם כן לפי זה הוא זמן של "בעלי תשובה", זמן החזרה לתשובה בדברים שאינם מתוקנים. ובפרט בזמנים נמוכים וקשים של בעלי תשובה, ודוק – בזה מתקנים הרבה מאד, וכבוד ה' הסתר דבר – מה שאי אפשר היה לתקן בזמנים קודמים הגבוהים. ולכן ישנה התגברות גדולה של הסטרא אחרא בעקבתא דמשיחא, שהם זמן בעלי תשובה וזמנים נמוכים – משום שמתקנים הרבה מאד יותר מדורות קודמים.

אם שמוע תשמע עמי קו

• היהודי הקדוש •

כי קרוב אליך הדבר מאד. (ל יד)
בשם אדמו"ר מפשיסחא על התנא דבי אליהו [זוטא פי"ד]: מעשה באדם אחד שלא היה בו משנה ומקרא ואמר לו אליהו ז"ל מה אתה משיב לאביך שבשמים ליום הדין, ואמר לי רבי יש לי דברים שאני משיבו, בינה ודעת לא נתנו לי מן השמים שאקרא ואשנה. ואמרתי לו בני מה מלאכתך, ואמר לי צייד אני ואמרתי לו בני מי לימדך ואמר לך שתביא פשתן ותארגהו מצודות ותשליכהו לים ותעלה הדגים מן הים, ואמר לי רבי בזה נותנין לי בינה ודעת מן השמים. ואמרתי ומה להביא פשתן ולארוג מצודות ולהשליך לים ולהעלות דגים

וזה מרמוז 'בשני יצריך' [ברכות נד.], שבאם גם בדברים הרשתיים משתמש בהם לצורך עבודתו יתברך, אז עושה בזה שלום בין שני יצריו.

ואיך באיזה אופן, [על ידי] דהנה עיקר היצר הם בג' דברים, בדברים הרשתיים, וקרירות בתורה ומצוות, בעניני אמונה. וזה 'הכובש את יצרו', בדברים הרשתיים, שגם בזה היצר [עושה] [נותן] לו לעשות, אך בלבו עושה לשם שמים.

וגם [בתורה ומצוות] ללמוד מהיצר איך מפתה ומסית האדם בתמידות בחמימות, כך יעשה את שלו בתורה ועבודה בחמימות. וגם בעניני אמונה, ילמוד מהיצר שהוא עושה מה שמצוה מהשם יתברך, כמשל דאיתא **בזוהר הקדוש** [ה"ב קסג]. מבן המלך והזונה. וזה 'הכובש את יצרו', שילמוד מן היצר בעצמו.

דף לח

• מבשר טוב •

ושב ה' אלהיך את שבותך. (ל ג)
וְלִלְוֵי דמסתפינא, הייתי אומר שבזמנים הללו יכולים בני ישראל להעלות אפילו מזמנים קודמים. מכיון שבזמן הזה – כתב בספה"ק **אור לשמים** [פרשתן ד"ה ושם] בשם הקדוש בעל **הנועם אלימלך**, שכל ישראל הם בחינות בעלי תשובה. וז"ל: ושב ה' אלהיך את שבותך וכו'. נ"ל על פי מה ששמעתי מכאדמו"ר **מוה"ר יעקב יצחק זצלה"ה**, ששמע מרבו הרב האלהי מה"ר אלימלך זצלה"ה, שבדורינו כולם נקראים בעלי תשובה, והשי"ת ב"ה ברוב רחמיו מקבל אותנו בתשובה. אבל לאדם הוא מר

הציווי למול ערלה זו ולפתוח סתימת הלב.
[וכו'].

כי לפעמים זוכה האדם להתעוררות הלב, שנפתח במעט סגור ליבו, ויש אפשרות שיחדרו הדברים לליבו, וכגון בזמנים מקודשים של ימים טובים או שאר זמנים וגורמים המביאים את לב האדם להתעורר בהתעוררות של אמת בלב פתוח לעבודתו ית"ש, וכענין ימי השובבים"ם הבעל"ט שמוסוגלים להתעוררות תשובה. ובזמנים שכאלו כשיש פתיחה לב, יכולים להכנס כל התורה והמצוות ומעשים טובים, שעבד וסיגל לעצמו כמושך תקופות ארוכות ביותר, לא עשו עליו רושם והשפעה לטובה, שבאותו רגע שנפתח ליבו מקבל בכת אחת השפעת כל קדושה הלזו.

אבל לדרוש מן האדם: שיכנסו הדברים תמיד לעמקי לב הוא קשה במאוד. בראשית

• היהודי הקדוש •

פן יש בכב. (כט יז)
שמעתי מפי אדמו"ר היהודי הק' מפרשיסחא שאמר פירוש הפסוק "פן יש בכב שורש פורה ראש ולענה". דהכי פירושו, דאם אדם רוצה לעבוד את ד' בחכמות על ידי זה בא בספיקות, כי הושב שמא בוז החכמה או בוז החכמה, רק צריך להיות כשור לעיל וכחמור למשא וזה פירוש 'פן יש בכב', היינו שיש בכב ה'פן' הספיקות שעובדים השם בחכמה, על ידי זה בא ב'פן' הספיקות זה, והוי 'שורש פורה ראש ולענה'.

(זכרון שמואל שמות)

עמוד קעז

מן הים נתנו לך בינה ודעה מן השמים ולדברי תורה שכתוב בה "כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו" לא נתנו לך בינה ודעה מן השמים, עד כאן.

כי יש כה בהעלם בכל אדם אך צריך להוציאו לפועל, וזה היה סבור שאי אפשר עד שיפתחו לו מן השמים שכל חדש, ואמר לו אליהו שבה השכל שיש לו, בזה השכל יכול לבוא לידי שלימותו. כמו בפרנסה נולד אדם אין אנו יודעים במה יתפרנס, אך הדוחק מוציא אל הפועל, כן בירת שמים אדם יכול בזה השכל להוציא שלימותו לפועל, והיינו "כי קרוב אליך הדבר מאוד" עי"ש. (ויקר מפז)

עמוד קעז

• מבושר טוב •

בפיך ובלבבך לעשותו.
שמעתי מנודול אחד על הפסוק הנ"ל, שמן השמים סייעו בעדינו במה שהקדים הפסוק "בפיך ובלבבך לעשותו", שכן אם היה נאמר "בלבבך ובפיך", לא היה לנו שום אפשרות להתחיל בכלל בעבודה, ורק עתה שהכתוב כתב תחילה בפיך ואח"כ בלבבך, יש אפשרות להתחיל לכל הפחות בפיך.

והמעב שאין הדברים משפיעים על הלב, ואינם עושים שום רושם בליבות בני אדם לטובה, הוא מפאת סתימת מפתחי הלב. וכדכתיב [דברים י ז]: "ומלתם את ערלת לבככם וערפכם לא תקשו עוד". והיינו שישנה ערלה האוטמת וסותמת פתחו של לב, ונקראת "ערלת הלב", ועל כך בא

פרשת וילך

III לסליחות III

כְּדָלִים וּכְרָשִׁים דְּפָקְנוּ דְלַתִּיךָ.

• תולדות אדם •

להבין מה שאנו אומרים "כדלים וכרשים דפקנו דלתידך". משל לאחד שהיה מחויב למלך כשר ודם חוב, ונתיישב בדעתו מאחר שאני מחויב בלא זה, איזה היזק יגיע לי עוד יותר אם אחיה דופק בדלתי המלך שירחם עלי. הגם שאין מהראוי לדבר עם המלך רק ברשיון המלך מקודם, אבל מה יוכל להגיע לי עוד יותר מזה שאני מחויב עתה גם כן. לכן אעשה כזאת, ואדפוק בדלתותי, ואבקש ממנו שירחם עלי אפשר אשיג עת רצון. כמו כן אנו אומרים כעת גם כן, מאחר שאנו בלא זה 'כדלים וכרשים', לכן 'דפקנו דלתידך רחום וחנון'.

עמוד רסג

• מושד טוב •

רָחַם הוא ההכנה לכל תפילה, וכן מה שמרבים בתפלהבימים הנוראים, ובבקשת הסליחה מאת השם יתברך. ההכנה האמיתית להם הוא: שיתפלל האדם בהכנעה אמיתית, ולא בתביעה ובכה, אלא כדלים וכרשים, ולא כמו גביר התובע בזרוע. כעין שפרשת יחירושלמי [מגילה ת.] "אין מדקדקין במצות פורים אלא כל מי שהוא פושט את ידו ליטול נותנין לו". שלא רק בפורים, אלא כן הוא בכל הימי רצון, גם כן אפשר להגיע לבחינה שהשי"ת ימלא משאלות לבכנו לטובה. אבל צריך לבקש כדלים וריקים דפקנו דלתידך, שיכין בלבו שהוא דל ונכזה. ויעזור השם יתברך שנוכה להתפלל בהכנעה ושפלות.

עונה ושפלות פט"ז

• דברי בינה •

וילך משה וידבר וגו'. (לא א)

ומקשה בזוהר הקדוש: לאן הלך וכו'. ולפי דברינו יבואר, שזה לימד אז משה רבינו עליו השלום לישראל: שאף הליכה לבדה שאין בה שום מעשה, כמו שאמרו: "הולך ואינו עושה" - גם כן אינו הולך לבטלה ח"ו. וזו המחשבה עומדת וממתנת עד שיזכה האדם למעשה טוב, ומתקשר המחשבה בזו המעשה, ואז באמת שכר החליכה בידו. וזה "וילך משה וידבר", היינו, שהראה להם שהליכה טובה תוכל להיות נקשרת עם הדיבור. שאחר כך כשזוכה לדבר בדברי תורה, ונעשה מזו המחשבה כלי להדיבור או להמעשה.

עמוד קמט

• תולדות אדם •

ומצאנו רעות רבות וצרות ואמר ביום ההוא הלא על כי אין אלהי בקרבי מצאוני הרעות האלה. (לא יז)

ויש לדקדק, בתחילה כתיב 'רעות רבות וצרות', ולבסוף הפסוק כתיב 'רעות' לבד. אך כי ידוע שיש עיתים בשנה אשר השם יתברך קבע לנו זמנים לתשובה, ואפילו ביחוד, היינו: עשרת ימי תשובה, כמו שאמרו ז"ל [ר"ה ית.] על הפסוק [ישעי' נה ז] "דרשו ה' בהמצאו", אלו עשרת ימי תשובה, שהוא מצויו אפילו ליחיד. ולזה אמר הפסוק: **ואמר ביום ההוא הלא על כי אין אלהי בקרבי**, אפילו יחיד שהירהר בתשובה, ואמר: **הלא על כי כו'**, נעשה מרעות רבות וצרות - רעות לבד. וכל שכן אם עשה תשובה גמורה, אזי **בוודאי הוסר הכל ממנו, ויהיה כולו טוב**.

עמוד רנג